

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Secția a treia

CAUZA ILIE ȘERBAN ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 17984/04)

Hotărâre

Strasbourg

10 iulie 2012

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din Convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza Ilie Șerban împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită într-o cameră compusă din Josep Casadevall, *președinte*, Alvina Gyulumyan, Egbert Myjer, Ineta Ziemele, Luis López Guerra, Nona Tsotsoria, Kristina Pardalos, *judcători*, și Santiago Quesada, *grefier de secție*,

După ce a deliberat în camera de consiliu, la 19 iunie 2012,
Pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 17984/04 îndreptată împotriva României prin care un resortisant al acestui stat, Ilie Șerban („reclamantul”), a sesizat Curtea la 1 aprilie 2004 în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale („Convenția”).

2. Guvernul român („Guvernul”) a fost reprezentat de agentul guvernamental, Răzvan-Horațiu Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. La 21 septembrie 2009, cererea a fost comunicată Guvernului. În conformitate cu art. 29 § 1 din Convenție, s-a hotărât, de asemenea, ca admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate împreună.

4. În urma abținerii lui Corneliu Bîrsan, judecător ales să reprezinte România (art. 28 din regulament), președintele camerei a desemnat-o pe Kristina Pardalos în calitate de judecător *ad-hoc* (art. 26 § 4 din Convenție și art. 29 § 1 din Regulament).

În fapt

I. Circumstanțele cauzei

5. Reclamantul s-a născut în 1953 și locuiește în Petroșani.

6. La 20 decembrie 2000, reclamantul a solicitat Consiliului Baroului Hunedoara („consiliul baroului”) înscrierea sa în barou fără examen. Acesta susținea că exercita profesia de jurist într-o întreprindere de peste zece ani și că, în conform cu art. 14 alin. (2) din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, avea dreptul de a fi înscris în profesie cu scutire de examen.

7. Le 1 august 2001, consiliul baroului a emis un aviz negativ cu privire la admiterea cu scutire de examen a reclamantului în Baroul Hunedoara. Contestațiile formulate de reclamant în fața Comisiei permanente a Uniunii Avocaților („Comisia permanentă”) și a Consiliului Uniunii Avocaților („Consiliul Uniunii”) au fost respinse la date neprecizate de reclamant.

8. În ianuarie 2002, reclamantul a depus o nouă cerere de înscriere în barou cu scutire de examen. La 2 februarie 2002, a fost supus unui examen scris privind organizarea și exercitarea profesiei de avocat. Consiliul baroului a emis un nou aviz negativ, pe motiv că reclamantul nu a trecut examenul scris.

9. La 22 martie 2002, bazându-se pe avizul consiliului baroului, Comisia permanentă a respins cererea reclamantului. Reclamantul nu a primit răspuns la contestația pe care a formulat-o în fața Consiliului Uniunii.

10. La 2 iulie 2002, reclamantul a contestat decizia Comisiei permanente în fața Curții de Apel Alba Iulia. Acesta a arătat că respingerea cererii sale era arbitrară, deoarece Legea nr. 51/1995 îi acorda dreptul de a fi primit în barou cu scutire de examen, consiliul baroului având doar un rol consultativ.

11. Prin hotărârea din 28 august 2002, curtea de apel a admis acțiunea, hotărând că reclamantul îndeplinea toate condițiile impuse de lege pentru a fi admis în profesie cu scutire de examen.

12. Uniunea Avocaților a formulat recurs împotriva acestei hotărâri, invocând faptul că, în temeiul statutului profesiei de avocat, pentru a beneficia de înscrierea în barou cu scutire de examen, candidații care au cel puțin zece ani experiență într-o profesie juridică trebuie să treacă un examen privind organizarea și exercitarea profesiei, test pe care reclamantul nu l-a trecut.

13. Prin hotărârea din 3 octombrie 2003, Curtea Supremă de Justiție a admis recursul, considerând că admiterea în profesie reprezintă o posibilitate, nu un drept, și că decizia Comisiei permanente a fost legală, în măsura în care consiliul baroului a emis un aviz negativ. Curtea a reținut că, potrivit art. 14 alin. (2) din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, persoana care a îndeplinit funcția de judecător, procuror, notar sau consilier juridic timp de cel puțin 10 ani poate deveni avocat cu scutire de examen. Cu toate acestea, decizia privind admiterea în profesie este de competența Uniunii, care o exercită prin autoritățile sale în condițiile legii. În măsura în care dispozițiile art. 14 alin. (2) din Legea nr. 51/1995 ofereau persoanei în cauză doar o posibilitate, nu și un drept de a fi admis în profesie cu scutire de examen și ținând seama de faptul că autoritățile competente au constatat că reclamantul nu a trecut examenul de admitere și au justificat legal refuzul lor de a autoriza admiterea în profesie cu scutire de examen, Curtea a concluzionat că acțiunea reclamantului este nefondată.

14. Le 1 martie 2005, reclamantul a fost înscris în Baroul Hunedoara, în urma avizului favorabil al Consiliului baroului asupra unei noi cereri a acestuia de admitere în profesie. La 1 mai 2006, reclamantul a fost transferat la cerere în Baroul Dolj.

II. Dreptul și practica interne relevante

15. Dispozițiile legale și jurisprudența internă relevante sunt descrise în hotărârea *Ștefan și Ștef împotriva României* (nr. 24428/03 și 26977/03/02, pct. 20–26, 27 ianuarie 2009).

16. Prin hotărârea din 25 februarie 2003, Curtea Supremă de Justiție a hotărât că, în cazul în care un candidat avea experiența profesională impusă de lege și nu era într-o situație de incompatibilitate, dreptul său de a fi admis în profesie deriva din lege și că Uniunea nu putea să împiedice exercitarea acestui drept.

17. În hotărârile pronunțate la 22 noiembrie 1996, 6 martie 1998, 23 mai 2000, 10 decembrie 2002, 29 ianuarie 2003, 16 septembrie 2004, 27 ianuarie, 25 februarie și 23 martie 2005, Curtea Supremă de Justiție a considerat că admiterea în profesia de avocat cu scutire de examen era, pentru persoana care îndeplinea condițiile legii, un drept, nu o posibilitate lăsată la aprecierea discreționară a Uniunii.

În drept

Cu privire la excepția guvernului asupra pierderii calității de „victimă”

18. Reclamantul a susținut că hotărârea Curții Supreme din 3 octombrie 2003 de respingere a cererii sale de admitere în barou cu scutire de examen aduce atingere principiului securității juridice.

19. Guvernul invocă pierderea calității de victimă a reclamantului în sensul art. 34 din Convenție. Acesta reamintește că, pentru ca un reclamant să se poată pretinde victimă în sensul acestui articol, este necesar nu doar să aibă această calitate la momentul introducerii cererii, dar și în cursul procedurii în fața Curții. De asemenea, Guvernul invocă și cauzele *Stoicescu împotriva României* [(revizuire) nr. 31551/96, 21 septembrie 2004], și *Negusse Mekonnen împotriva României*, [(dec.), nr. 19011/06, 25 noiembrie 2008]. Guvernul relevă că, după respingerea primei sale cereri de admitere în barou cu scutire de examen, reclamantul a obținut înscrierea în barou la 1 martie 2005.

20. Curtea reamintește că o decizie sau o măsură favorabilă reclamantului nu este suficientă în principiu pentru a-i retrace acestuia statutul de „victimă” decât în cazul în care autoritățile naționale au recunoscut, explicit sau în esență, iar apoi au reparat încălcarea Convenției (*Amuur împotriva Franței*, 25 iunie 1996, pct. 36, *Culegere de hotărâri și decizii* 1996-III).

21. În speță, chiar dacă înscrierea reclamantului în barou ar putea fi considerată o recunoaștere în esență a încălcării dreptului său de a beneficia de primirea în profesie cu scutire de examen, Curtea consideră că această măsură nu-i oferă o reparație adecvată în sensul jurisprudenței Curții. Astfel, mai mult de cinci ani, reclamantul s-a aflat în imposibilitatea de a exercita profesia de avocat fără a primi ulterior vreo reparație.

22. În consecință, Curtea respinge excepția Guvernului.

II. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 6 § 1 din Convenție

23. Reclamantul denunță o atingere adusă principiului securității juridice. Acesta invocă art. 6 § 1 din Convenție, care prevede următoarele:

„Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil [...] de către o instanță [...], care va hotărî [...] asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil [...].”

A. Cu privire la admisibilitate

24. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 din Convenție. De asemenea, Curtea subliniază că acesta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarat admisibil.

B. Cu privire la fond

25. Reclamantul se plânge de încălcarea dreptului său la un proces echitabil pe motiv că, în cazul său, Curtea Supremă de Justiție a pronunțat o hotărâre care încalcă jurisprudența constantă a acesteia. Acesta arată că se afla într-o situație identică celei a altor consilieri juridici cărora li s-a recunoscut dreptul de a fi înscriși în barou cu scutire de examen.

26. Prin urmare, reclamantul consideră că poziția adoptată la 3 octombrie 2003 de Curtea Supremă în cazul său aduce atingere principiului securității juridice.

27. Guvernul relevă faptul că reclamantul nu și-a întemeiat capătul de cerere, în special că nu a adus copii ale hotărârilor contrare celei pronunțate în cauza sa în ceea ce privește interpretarea și aplicarea dispozițiilor Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat. De asemenea, Guvernul afirmă că hotărârea ce îl privește pe reclamant nu poate fi calificată drept arbitrară și, în consecință, nu poate aduce atingere dreptului reclamantului la un proces echitabil de vreme ce Curtea Supremă a analizat și a răspuns detaliat la toate argumentele reclamantului și a motivat suficient această hotărâre.

28. Guvernul adaugă că, începând din anul 2004, jurisprudența Înaltei Curții de Casație și Justiție (fosta Curte Supremă) a fost întotdeauna în favoarea primirii cu scutire de examen a foștilor consilieri juridici în profesia de avocat.

29. Curtea a constatat deja în hotărârea *Ștefan și Ștef*, citată anterior, că, într-o serie de hotărâri între 1996 și 2005, Curtea Supremă de Justiție (devenită Înalta Curte de Casație și Justiție) a hotărât că dispozițiile Legii nr. 51/1995 acordă juriștilor cu vechime mai mare de zece ani dreptul de primire în Ordinul Avocaților cu scutire de examen de intrare.

30. Curtea observă că, în mod contrar jurisprudenței sale constante care confirmă acest drept, Curtea Supremă de Justiție a adoptat o soluție opusă în cauza reclamantului. Or, trebuie să se constate că hotărârea din 3 octombrie 2003 nu poate fi calificată drept un reviriment al jurisprudenței datorat unei noi interpretări a legii. Astfel, Curtea Supremă de Justiție nu a explicat în niciun fel motivele schimbării poziției sale și a revenit ulterior la jurisprudența sa constantă. În acest context, hotărârea care îi refuză reclamantului dreptul de a beneficia de dispozițiile Legii nr. 51/1995 apare drept singulară și arbitrară (*Ștefan și Ștef*, citată anterior, pct. 35).

31. Prin urmare, a fost încălcat art. 6 § 1 din Convenție.

III. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 14 coroborat cu art. 6 din Convenție

32. Reclamantul denunță un tratament discriminatoriu în raport cu alte persoane care se află într-o situație similară cu a sa.

33. Având în vedere concluziile incluse la pct. 31 supra, Curtea concluzionează că acest capăt de cerere trebuie declarat admisibil, dar că **nu** trebuie să se pronunțe cu privire la fond [a se vedea, *mutatis mutandis*, printre altele, *Laino împotriva Italiei* (MC), nr. 33158/96, pct. 25, CEDO 1999-I, *Biserica Catolică din Canne împotriva Greciei*, 16 decembrie 1997, *Culegere* 1997-VIII, pct. 50, și *Ruianu împotriva României*, nr. 34647/97, pct. 74, 17 iunie 2003].

IV. Cu privire la aplicarea art. 41 din Convenție

34. Potrivit art. 41 din Convenție,

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

35. Reclamantul solicită 100 000 EUR cu titlu de prejudiciu moral.

36. Guvernul solicită Curții să respingă aceste pretenții, considerând că nu sunt justificate și că nu au o legătură de cauzalitate cu pretensele încălcări ale Convenției. În orice caz, acesta consideră că o constatare a încălcării drepturilor invocate de reclamant poate constitui în sine o reparație suficientă a prejudiciilor suferite.

37. Curtea relevă că singura bază care trebuie reținută pentru acordarea unei satisfacții echitabile constă în speță în faptul că reclamantul nu a putut beneficia de garanțiile art. 6. Curtea consideră că reclamantul a suferit în mod cert un prejudiciu moral. Pronunțându-se în echitate, astfel cum prevede art. 41 din Convenție, aceasta acordă reclamantului 3 000 EUR cu titlu de prejudiciu moral.

B. Cheltuieli de judecată

38. Reclamantul nu solicită rambursarea cheltuielilor de judecată. Prin urmare, nicio sumă nu va fi acordată cu acest titlu.

C. Dobânzi moratorii

39. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

Pentru aceste motive, Curtea, în unanimitate,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a fost încălcat art. 6 § 1 din Convenție;
3. *Hotărăște* că nu este necesar să examineze capătul de cerere întemeiat pe art. 14 coroborat cu art. 6 din Convenție;
4. *Hotărăște*
 - a) că statul pârât să-i plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, suma de 3 000 EUR (trei mii de euro), plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, care va fi convertită în moneda statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății, pentru prejudiciul moral;
 - b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;
5. *Respinge* cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la 10 iulie 2012, în temeiul art. 77 § 2 și 3 din Regulament.

Santiago Quesada
Grefier

Josep Casadevall
Președinte